

08.03.2022

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**8 Mart 2022
Salı**

RESMÎ GAZETE'DE BUGÜN

8 Mart 2022 Salı

YASAMA BÖLÜMÜ

KANUN

7381 Nükleer Düzenleme Kanunu

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ

— Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası: 95)

CUMHURBAŞKANI KARARLARI

— Tarım Arazilerinin Kullanımının Etkinleştirilmesinin Desteklenmesine İlişkin Karar (Karar Sayısı: 5258)

— Ekli I Sayılı Listede Belirtilen Fakültelerin Kurulması ile Ekli II Sayılı Listede Belirtilen Fakülte ve Yüksekokulların Kapatılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 5259)

— Ekli Liste ve Haritalarda Bilgileri ile Güzergâhları Yer Alan Doğal Gaz Boru Hatlarının Yapımı Amacıyla Söz Konusu Güzergâhlara İsbet Eden Taşınmazlar ile Projeler Kapsamında İnşa Edilecek Sabit Tesisler, Ulaşım Yolları, Enerji Nakil Hatları, Katodik Koruma Hatları ve Anot Yataklarının Yapımı Amacıyla İhtiyaç Duyulan Taşınmazların Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 5260)

— İzmir İli, Konak İlçesi, Ahmetağa Mahallesinde Bulunan ve 1/10/2007 Tarihli ve 2007/12668 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla İlan Edilen Yenileme Alanı Kapsamına Giren, Mülkiyeti Hazineye Ait Taşınmazın Bedelsiz Olarak İzmir Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığına Devredilmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 5261)

— Türkiye Varlık Fonunun Varlıklarına İlişkin Kararın Yürürlüğe Konulması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 5262)

ATAMA KARARLARI

— Cumhurbaşkanlığı Tarafından Yapılan Atamalar Hakkında Kararlar (Karar: 2022/87, 88)

YÖNETMELİKLER

— Nükleer Düzenleme Kurumu Teşkilat Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik (Karar Sayısı: 5263)

— İcra ve İflâs Kanunu Uyarınca Elektronik Ortamda Yapılacak Satışların Usulü Hakkında Yönetmelik

— İcra ve İflâs Kanunu Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu Disiplin Amirleri Yönetmeliği

— Engelli Bireylere Yönelik Sınav Uygulamalarında ve Engelli Kontenjanında Aranacak Sağlık Şartlarına Dair Yönetmelik

TEBLİĞ

— Satış Giderleri Tarifesi

KARAR

— Malvarlığının Dondurulması Kararının Kaldırılmasına İlişkin Karar

Atıl arazilerde tarım üretim tesis yatırımlarına hibe desteği

Boş bırakılan, atıl durumda bulunan ve nadasa bırakılan arazilerde tarımsal üretim ile kurutma ve işleme tesisi kuruluşuna proje bedelinin yüzde 75'ine kadar hibe desteği verilecek.



Resmi Gazete'nin bugünkü sayısında yayımlanan tarımsal arazilerin kullanımının etkinleştirilmesinin desteklenmesine ilişkin Cumhurbaşkanı kararına göre, boş ve atıl arazilerde hububat, baklagil ve yağlı tohumlu bitkilerin üretimi, işlemeli tarıma uygun olmayan arazilerde ise katma değeri yüksek bitki türlerinin üretime kazandırılması konuları hibe desteği kapsamına alındı.

Hasat sonrası kayıpları azaltmak ve katma değeri artırmak amacıyla birincil üretim sonrası kurutma ve işleme tesisleri kuruluşu, aşılama, çeşit değişimi ve benzeri teknik uygulamalarla bitki türlerinde birim alandan elde edilen verimi artırmaya yönelik uygulamalara proje bedelinin yüzde 75'ine kadar hibe desteği sağlanacak.

Buğdayda tarihi zirve

Buğday fiyatları, Rusya'nın Ukrayna'yı işgali nedeniyle tarihi zirvesini gördü. Amerikan buğday vadeli ton başına 500 doları gördü.



Rusya-Ukrayna çatışması sonuçlanana kadar Karadeniz'den tedarik kesintileri yaşanacağına dair endişeler nedeniyle yükselen buğday fiyatları bugün tüm zamanların en yüksek seviyesine ulaştı.

Chicago buğday vadeli ton başına 500 dolarla rekor seviyeye yükseldi. Fiyatlarda rekor kaydedilmesinin ardından kâr satışlarıyla bir miktar geri çekilme yaşayan buğday vadeli işlemleri sonrasında 480 dolar civarından işlem gördü.

Buğday, bu yılın başında 277 dolardan işlem görüyordu. Rusya-Ukrayna savaşının başladığı 24 Şubat tarihinden önce ise 309 dolar seviyesindeydi.

TEDARİK ENDİŞELERİ ARTIYOR

Buğday fiyatları ayrıca batının Rusya'ya yönelik yaptırımlar nedeniyle de yükseliyor. Yaptırımlar bölgeden yapılacak ihracatla ilgili endişeler doğuruyor. Rusya ve Ukrayna, bu yıla kadar küresel buğday ihracatının yaklaşık yüzde 29'unu gerçekleştiriyordu.

Ukrayna'da limanların kapalı kalması ve Batılı devletlerin uyguladığı yaptırımlar nedeniyle tüccarların Rusya'dan gelen buğdaydan kaçınması yüzünden alıcılar alternatif buğday üreticileri aramaya başlamış durumda.

TEMEL GIDA ÜRÜNLERİNİ ETKİLİYOR

Buğday fiyatları, makarna ve ekmek gibi temel pek çok gıda ürününü doğrudan etkilediği için kritik önemde. Türkiye de tüketilen buğdayın bir kısmı ithal edildiği için bu fiyatlardan doğrudan etkileniyor.

Türkiye hububat ithalatının önemli bir kısmını Ukrayna ve Rusya'dan yapıyordu. 2021'de toplam buğday ithalat miktarının yüzde 86,6'sı Rusya ve Ukrayna'dan gerçekleşti. Türkiye aynı zamanda, Rusya'dan en fazla tarım ürünü ithal eden ülke olarak dikkat çekiyor.

İTHALATIN OğU RUSYA VE UKRAYNA'DAN

Rusya, geçen yılki buğday ihracatını yıllık bazda yüzde 8,5 artırarak 8,8 milyar dolara çıkarmıştı. Bu ihracatın 1,8 milyar doları ise Türkiye'ye yapılmıştı. Yani geçen yıl Türkiye, Rusya'dan 1,8 milyar dolarlık 6,7 milyon ton buğday ithalatı yaptı.

Ukrayna ise dünyanın en büyük 5'inci buğday ihracatçısı olarak öne çıkıyor. Ukrayna, buğday ihracatının yüzde 95'ini Karadeniz üzerinden gerçekleştiriliyordu.

Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) de geçtiğimiz hafta buğday fiyatlarındaki sert artış nedeniyle geçici 370 bin ton buğday alımı ihalesi açmış ancak sadece 285 bin ton buğday alımı gerçekleştirmişti.

5,5 milyar lira tarımsal destek ödemesi yapılacak

Tarım ve Orman Bakanı Vahit Kirişci, 5 milyar 586 milyon 398 bin 824 liralık tarımsal destekleme ödemelerini bugünden itibaren çiftçilerin hesaplarına aktarmaya başlayacaklarını bildirdi.



Tarım ve Orman Bakanı Vahit Kirişci, sosyal medya hesabı Twitter üzerinden yaptığı paylaşımda, tarımsal destek ödemelerine ilişkin bilgi verdi.

Bakan Kirişci, "5 milyar 586 milyon 398 bin 824 liralık tarımsal destekleme ödemelerini bugünden itibaren çiftçilerimizin hesaplarına aktarmaya başlıyoruz. Çiftçilerimize, üreticilerimize hayırlı ve bereketli olsun." ifadelerini kullandı.

Mazot ve gübre desteği kapsamında 4 milyar 675 milyon 260 bin 816 lira ödeneceğini aktaran Kirişci, yem bitkileri desteği kapsamında 852 milyon 701 bin 630 lira, hububat, baklagiller ve dane mısır desteği kapsamında 48 milyon 417 bin 432 lira, sertifikalı tohum kullanım desteği kapsamında 5 milyon 567 bin 53 lira ve sertifikalı fidan üretim desteği kapsamında 4 milyon 451 bin 893 lira ödeme yapılacağını kaydetti.

TÜSEDAD Başkanı tarih verip uyardı: Fiyat artışının önüne geçmek mümkün olmayacak

Tüm Süt, Et ve Damızlık Sığır Yetiştiricileri Derneği (TÜSEDAD) Genel Başkanı Sencer Solakoğlu, “Bugün süte zam geldiğinde, yarın raflardaki fiyatlarda minimum yüzde 70 artış göreceksiniz. Alacağımız hiçbir önlemin yarına bir faydası olmayacak. Mart ve nisan aylarında yaşanacak fiyat artışlarının önüne geçmek mümkün olmayacak” dedi.



Rusya'nın Ukrayna'ya askeri müdahalesi nedeniyle maliyetlerin artması, besi çiftliklerinde üretimin daha da aksamasına neden oldu. Dünyadaki buğday ve mısır ihracatının yüzde 26'sını Rusya ve Ukrayna karşılıyor. Küresel mısır ihracatının yüzde 17'si Ukrayna kaynaklı. Avrupa'dan ithal edilen her bir litre ayçiçeği yağının yarısı da Ukrayna'dan çıkıyor. Ayçiçeği, aynı zamanda hayvan yeminin de ana hammaddesi. Türkiye'de üretilen yemin yüzde 30'u ayçiçeği posasından elde ediliyor. Türkiye, ayçiçeğinin yanı sıra posasını da ithal ediyor.

Tüm Süt, Et ve Damızlık Sığır Yetiştiricileri Derneği (TÜSEDAD) Genel Başkanı Sencer Solakoğlu, özellikle yem ve diğer maliyetlerdeki artışlar nedeniyle son dönemde Türkiye'de 1,5-2 milyon civarında anaç hayvanın kesildiğini söyledi.

Solakoğlu, Rusya'nın Ukrayna'ya askeri müdahalesiyle yaşanan fiyat artışlarının Türkiye'ye etkilerini şöyle anlattı:

AYÇIÇEK YAĞININ OLMAMASI SOYA YAĞINA TALEP GETİRDİ

“Rusya ve Ukrayna bu anlamda çok önemli. Dünyada ticareti yapılan ayçiçeği tohumunun üçte biri Ukrayna’dan çıkıyor. Ayçiçeği yağının olmaması sebebiyle soya yağına müthiş bir talep geldi. Soya piyasasında fiyat ikiye katlandı. Ayçiçeği yağından çıkan posa, Türkiye’de en çok kullanılan hayvan yemlerinden bir tanesi. Soya, mısır ve bütün bu ürünlerin fiyatları öngörülemez bir şekilde yükselmeye devam ediyor. Bunun ne kadar vahim bir gidiş olduğunu kelimelerle ifade etmek mümkün değil.

NET REZERVLERİMİZ EKSI DURUMDA

Türkiye, 2021’de 20 milyon ton buğday üretmişti. 2021’de 15 milyon ton. Bu sene ne olacak nereye gideceğiz? TMO, 6 bin liraya yurt dışından buğday alıyor. Türkiye’deki üreticiden 2 bin 200 alıyor. Böyle olunca üretici daha az üretiyor. Biz, daha çok dışarıya bağımlı kalıyoruz. Bundan önceki bakan Pakdemirli, ‘Paramız var ki ithal ediyoruz’ demişti. Paramız var ki ithal ediyoruz da doğru değil. Biz bu krize yakalanırken net rezervlerimiz eksi durumda, brüt rezervlerimiz de borçlardan ibaretti. Tüketicinin hissettiği (enflasyonu kastediyor) yüzde 50, bizim hissettiğimiz yüzde 100. Bu aradaki fiyat farkı çiftçiye zarar olarak giriyor.

SÜTE FİYATLARI MİNİMUM YÜZDE 70 ARTIŞ OLACAK

Dünyada süt fiyatları 83 kuruşa (senti kastediyor) kadar çıktı. Türkiye’de enflasyonun köpüğünü almak için, gıda enflasyonunu düşük göstermek için süte zam yapılmasının önüne engel oluyorlar. Türkiye’de süt hala 4 lira 70 kuruş. Hiçbir süt üreticisi para kazanmak için üretim yapmıyor. Bugün süte zam geldiğinde, yarın raflardaki fiyatlarda minimum yüzde 70 artış göreceksiniz. Hazine ve Maliye Bakanlığı’nın sektörden ‘Ramazan’ın sonuna kadar zam yapmayın’ talebi var. Niye Ramazan’ı bekliyoruz? Zararına üretim yaptırmak demek, çok sayıda çiftliğin kapanması, son üç yıldır müthiş güç kaybetmiş sektörün çok daha fazla güç kaybetmekten kaynaklı pes etmesi anlamına geliyor.

TÜRKİYE BÜTÜN GIDASINI YURT DIŞINDAN ALMAK ZORUNDA KALACAK

Devletin söylediği anaç kesim sayısı 500 bin mertebelerinde. Bizim bulduğumuz rakam 1,5-2 milyon arasında. Onların verdiği rakamın dört katı.

Ukrayna-Rusya savaşının hayvancılığa ve Türkiye’ye olan etkisini bugün hiçbir bakan, hiçbir kudret yok edemez. Şu anda tek bir çıkar yolumuz var. O da et ve süt fiyatlarına gelen zamlar. Bu da halkı çok rahatsız edecek. Böyle giderse Türkiye, bütün gidasını yurt dışından almak zorunda kalacak.

İTHALAT YAPARSAK DÜNYA FİYATLARINDAN DAHA ÇOK ETKİLENECEĞİZ

Türkiye, 2020’de 20 milyon ton buğday üretmiş, 7,5 milyon ton ithalat yapmış, 2,5 milyon ton ihracat yapmış. Kendi ihtiyacı için 5 milyon ton buğday kullanmış. Bu sayı

2021’de, üretim 15 milyona düşmüş. Tüketimde bir değişiklik yok. İthalatta muazzam bir patlama yaşanmış. İthalatın çok yapılması dünya fiyatlarından daha çok etkileneceğiz anlamına geliyor. Buğday dünyada 6 bin liraya çıkarsa Türkiye’de de ekmek en az üç katına kadar çıkacak. Bunun önlenmesi mümkün değil. Çünkü Türkiye çiftçisine kilosu 2 lira 25 kuruş para verirken Rus ve Ukrayna çiftçisine 6 lira verdi.

TÜRKİYE’DEKİ YEM FABRİKALARI KOTA UYGULAMASINA GEÇECEK

Türkiye’nin en büyük yem fabrikaları yüzde 50 oranında kapasite düşürdü. Ne yazık ki bu gidişatta kota sistemine geçmek zorundayız. ‘Sizin talebiniz ne olursa olsun size şu kadar yem verebiliriz’ noktasına geldik. Biz, sadece buğday değil kepek de ithal ediyoruz. Kepek, yem hammaddesinin yüzde 30’u. Şu anda ithalat yapılamadığı için yem fabrikaları kapılarına kilit vurma noktasına geldiler.

MART VE NİSAN AYLARINDA FİYAT ARTIŞLARININ ÖNÜNE GEÇMEK MÜMKÜN OLMAYACAK

Türkiye tarihinde böyle bir kriz daha önce hayvancılıkta yaşanmadı. Çok acilen üreten, sivil toplum örgütleriyle, bakanla bir araya gelip bir toplantı yapılması ve önlem alınması lazım. Alacağımız hiçbir önlemin yarına bir faydası olmayacak. Mart ve nisan aylarında yaşanacak fiyat artışlarının önüne geçmek mümkün olmayacak.”

ABD, Rusya'dan petrol ithalatı yasağı için yasa tasarısı hazırlıyor

ABD Temsilciler Meclisi Başkanı Nancy Pelosi Rusya'ya gümrük vergilerinin artırılması için de adımlar atacaklarını kaydetti



ABD Temsilciler Meclisi Başkanı Nancy Pelosi, Meclis üyelerine gönderdiği mektupta, Rusya'ya yönelik yeni bir yasa tasarısı üzerinde çalıştıklarını kaydetti. Pelosi, mektupta, "Tasarımız, Rus petrolü ve enerji ürünlerinin ABD'ye ithalatının yasaklanmasını, Rusya ve Belarus ile normal ticari ilişkilerin feshedilmesini ve Rusya'nın Dünya Ticaret Örgütüne erişiminin yasaklanması için ilk adımların atılmasını içerecektir" denildi.

Rusya'ya gümrük vergilerinin artırılması için de adımlar atacaklarını belirten Pelosi, Beyaz Saray'ın Ukrayna'ya yardım için Kongreden talep ettiği 10 milyar dolarlık ek fonu da onaylamak istediklerini aktardı.

Blinken'dan petrol yasağına yeşil ışık

ABD Dışişleri Bakanı Antony Blinken, NBC televizyonunda katıldığı bir programda, Rusya'dan petrol ithalatının yasaklanmasına yeşil ışık yaktı.

Blinken, "Şu anda Avrupalı ortaklarımızla Rus petrolüne ithalat yasağı getirilmesi konusunda istişare içindeyiz. Tabii ki bunu yaparken de küresel petrol tedarikinin istikrarını korumaya çalışıyoruz" ifadesini kullanmıştı.

Beyaz Saray, Rusya'ya uygulanacak petrol yasağına ABD'de son dönemde artış trendinde olan akaryakıt fiyatlarını iyice artıracaklığı gerekçesi ile çok sıcak bakmıyordu.

Rusya'dan 'ambargo' uyarısı: 300 doları aşabilir

Rusya Başbakan Yardımcısı Aleksandr Novak, Rus petrolüne yönelik bir ambargonun piyasalarda "felakete" neden olacağını belirterek, "Petrolün varil fiyatı 300 doların üstüne çıkabilir" dedi.



Rusya Başbakan Yardımcısı Aleksandr Novak, başkent Moskova'da gazetecilere yaptığı açıklamada, Rus petrol ihracatına yönelik olası yaptırımları değerlendirdi.

Avrupa'da Rus petrolüne alternatifin kolay bulunamayacağına işaret eden Novak, "Bu bir yıldan uzun sürer ve Avrupalı müşteriler için çok daha pahalı olur. Avrupalı politikacılar, vatandaşlarını, onları neyin beklediğini, benzin, elektrik ve ısınma fiyatlarının fırlayacağı konusunda dürüstçe uymalıdır" diye konuştu.

Novak, Rus petrolüne olası bir ambargo nedeniyle fiyatların önemli oranda artacağına işaret ederek, "Rus petrolüne yasakların küresel piyasa için felaket sonuçlara yol açacağı kesinlikle açıktır. Petrolün varil fiyatı 300 doların üstüne çıkabilir." ifadesini kullandı.

Rusya'nın petrol ihracatına ambargo gelmesi halinde sevkiyatlarını başka bölgelere yönlendirebileceğini anlatan Novak, bu durumdan kimsenin fayda sağlamayacağını altını çizdi.

Novak, Rus ordusunun Ukrayna'daki Zaporijya Nükleer Santrali'ne saldırdığına yönelik suçlamaları kabul etmediklerini vurgulayarak, "Rus silahlı kuvvetleri, tesiste çalışan Ukraynalı uzmanlarla iş birliği içinde çalışıyor." ifadesini kullandı.

Fitch'ten gelişmekte olan ülke piyasalarına 'Rusya-Ukrayna' uyarısı

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluğu Fitch, Rusya-Ukrayna atışması bazı gelişmekte olan piyasalar için riskleri artırdığı uyarısında bulundu.



Fitch Ratings, Rusya ile Ukrayna arasındaki çatışmanın uluslararası yatırımcıların risk algılamalarını artırması riski bulunduğunu ve bunun 2022'de riskli gelişmekte olan piyasaların dış borçlanma maliyetlerinde artıya yol açmasının muhtemel olduğunu bildirdi.

Fitch, Gana ve Tunus gibi hali hazırda piyasa erişimlerini kaybetmiş ülkelerin global piyasalardan borç bulmalarını erişilemeyecek kadar pahalı hale getirebileceğini vurguladı.

Dış finansman gerilimlerine dair işaretlerin birçok gelişmekte olan ülkenin kredi notlarında negatif hareketler için tetikleyici olabileceğini belirten Fitch, bu ülkeler arasında Türkiye ve Mısır'ı da saydı.

Belarus'un kredi notunu da düşürdü

Fitch Ratings, Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik saldırısında oynadığı rol nedeniyle yaptırımlarla karşı karşıya kalan Belarus'un kredi notunu 'B'den 'CCC' seviyesine indirdi.

Fitch, uygulamaya konan ve uygulanması olası yeni yaptırımların Belarus'un borçlarını ödeme kabiliyeti ve isteği konusunda ciddi belirsizliğe işaret ettiklerini vurguladı.

S&P'de Belarus'un kredi notunu geçtiğimiz hafta B'den CCC'ye indirmişti.

Ömer Çelik: Putin ve Zelenski'yi misafir edebilmek için çalışıyoruz

AK Parti Sözcüsü Ömer Çelik, Rusya - Ukrayna savaşının sona ermesi için Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın bir yol haritası ortaya koyduğunu belirterek, "Putin ve Zelinski'yi misafir edeceğimiz bir toplantının kabul edilmesi halinde Türkiye bütün bu diplomatik zemini oluşturmaya ve dünyaya barış iradesi sunmaya hazırdır" dedi.



AK Parti MYK toplantısında Ukrayna konusunun ele alındığını belirten Çelik, "Bütün dünyanın gündemi ve bizim MYK'mızın da kapsamlı bir şekilde ele aldığı gündem Ukrayna meselesidir. Cumhurbaşkanımızın kendisinin yürüttüğü diplomatik faaliyetler, olayı nasıl değerlendirdiği, görüşmeleri ile ilgili MYK'mızda kapsamlı bir değerlendirmesi olmuştur. Biz parti olarak şu anda yürürlüğe giren ateşkesin hayata geçmesinden büyük bir memnuniyet duyuyoruz. En büyük arzumuz ve temennimiz ateşkesin kalıcı bir barışa dönüşmesidir. Cumhurbaşkanımızın ortaya koyduğu yol haritası açıktır. Putin ve Zelinski'yi misafir edeceğimiz bir toplantının hayata geçmesi için bu gayret ortaya konulmaktadır. Kabul edilmesi halinde Türkiye bütün bu diplomatik zemini oluşturmaya ve dünyaya barış iradesi sunmaya hazırdır" dedi.

"Kapsayıcılığın ortaya konulamaması halinde maalesef kuralızsızlık hakim olacaktır"

Dünyada yaşanan gelişmelerin mevcut düzenin dikişlerinin söküldüğünü daha kapsamlı, daha kapsayıcı bir düzen arayışının oluşturulması gerektiğini gösterdiğini söyleyen Çelik, "Bu kapsamlı ve kapsayıcı düzen oluşturulması bakımından, insani değerlere dayanan, herhangi bir devleti dışlamayan kapsayıcılığın ortaya konulamaması halinde maalesef kuralızsızlık hakim olacaktır.

Türkiye şimdiye kadar diplomatik bir hat açabilen bir ülkedir. Türkiye güçlü bir NATO ülkesidir. Türkiye'nin NATO içinde birilerinin akılsızca sorgulamaya çalıştığı rolünün sorgulanamaz gerçekliği olduğunu göstermiştir. Türkiye olmazsa NATO'nun işlevsiz kalacağı görülmüştür. Bütün bu meselenin nasıl çözüleceğiyle ilgili olarak bir diplomasi yoluna ihtiyaç duyuluyor. Burada cumhurbaşkanımızın girişimleri, çok yönlü ürettiği diplomasi, bütün bu Amerika-Avrupa ekseninde, Rusya-NATO ekseninde ortaya çıkan tek diplomatik zemin, girişim, diplomatik ağ olarak önümüze geliyor. Burada kimin kazanıp kimin kazanmadığı ile ilgili çok sayıda analiz yapılıyor ama sonuçta insanlar ölüyor. İnsanların ölümünü durdurmak için girişimlerde bulunmak gerekiyor.

Cumhurbaşkanımızın prensip olarak verdiği cevap 'Biz darbelere, işgale karşıyız, ikisinden de vazgeçmek istemiyoruz' çerçevesindeki yaklaşımı üzerinden kurulan bu diplomatik hat giderek artarak kıymetini koruyor. Burada yeterince diplomasi üretilmediği, Türkiye'nin ürettiği diplomasinin Avrupa Birliği değerleri açısından son derece kıymetli, kendine has diplomasi olduğunu da kaydetmek gerekir. Bugün Avrupa Birliği'nde görmediğimiz dünyanın beklediği bir Avrupa Birliği diplomasisini tek başına Türkiye üretmektedir. Türkiye'nin NATO'daki rolünü en çok sorgulayanlardan biri Fransız Cumhurbaşkanı Macron'du. NATO'nun beyin ölümü gerçekleşti gibisinden son derece garip bir açıklama yapmıştı. Eldeki değerleri ve kazanımların bir kriz ortamı yokken ne kadar sorumsuzca harcandığını ancak bir kriz ortamı çıktığı zaman bunun kıymetinin bilindiğini gösteren bir tablo ortaya koyuyor. Dolayısıyla cumhurbaşkanımızın ifadelerinin herkes tarafından dikkate alınması gerekir. Türkiye'nin kapasitesini, duruşunu öven NATO müttefiklerimiz Türkiye'ye belirli savunma araçları konusunda ambargo uyguluyor. Bunun ne kadar mantıksızca, ne kadar sorumsuzca bir anlayış olduğu ortaya çıkıyor. Türkiye'nin kendi milli güvenliği için aslında ortaya koyduğu güvenlik konseptinin Avrupa'nın güvenliğini de sağladığı, NATO'nun güvenliği için de vazgeçilmez olduğu bir kere daha net şekilde görülmüştür.

Türkiye'nin Montrö ilkesel tavrı destek görmektedir

Rusya'nın güvenlik kaygılarının da giderilmesi gerektiğine dikkat çeken Çelik, "Cumhurbaşkanımızın bu konuda da Avrupa Birliği ülkelerine uyarısı olmuştur. Rusya'nın güvenlik kaygılarının da giderilmesi gerekir. Rusya'nın sınırları konusunda herhangi bir kaygının üretilmemesi, bu konuda hassasiyet üretilmesi gerekir. Rusya'nın güvenlik kaygıları giderilsin derken Kırım'ın işgali tanınsın, Ukrayna şu şartlara bağlı olsun gibisinden Ukrayna'nın toprak bütünlüğünü, siyasi egemenliğini yok edecek bir takım yaklaşımlara onay veriyoruz değiliz. Masanın bir tarafında Rusya'nın güvenlik kaygılarını giderecek, bir yandan işgale son verecek, Ukrayna'nın toprak bütünlüğü ve siyasi egemenliğini garanti edecek bir yol bulunması mümkündür. Türk diplomasisi bu tecrübe ve birikime sahiptir. Bu ilkeler üzerinden böyle bir yolun oluşması her zaman mümkündür. Türkiye'nin Montrö'yü uygulama konusundaki ilkesel tavrı dünyanın her tarafından destek görmektedir, takdir

görmektedir. Herhangi bir şekilde savaşı tırmandıracak, savaşı artıracak yaklaşım içine girilememesi son derece kıymetli bulunmuştur. Bu konuda da bir kararlılık yıllardan beri olduğu gibi bugün de gösterilmektedir" dedi.

Rusya'ya yaptırımlara ilişkin konuşan Çelik, "Bizim burada özel bir durumumuz var. Her zaman Türkiye Birleşmiş Milletler yaptırımlarına katılıyor, onun dışında mesafeliyiz. Rusya ile ilişkilerimiz Rusya ile konuşabiliyor olmamız, Rusya ile güven ilişkisi tesis edebilecek ortama sahip olmamız işgalin sona ermesi bakımından da kıymetlidir. Güçlü bir NATO ülkesi olarak her türlü darbeye karşı olma konusundaki kararlılık, ilkeli yaklaşımlarımız bu süre içerisinde son derece herkes tarafından bir diplomasi yolunun ortaya çıkması bakımından kıymetli bulunmaktadır" dedi.

Vatandaşların tahliyesine ilişkin çalışmaların sürdüğünü söyleyen Çelik, "Ukrayna halkına insani yardım konusunda Türkiye'nin yaklaşımı, bir kez daha kriz zamanlarında güvenli ülke Türkiye, güvenilir güç Türkiye resminin verilmesi, bu iradenin ortaya konulması bakımından kıymetli olmuştur" diye konuştu.

"Türkiye-İsrail arasında Akdeniz'de yapılabilecek iş birlikleri konusunda kapsamlı bir dosyamız var"

İsrail Cumhurbaşkanı Herzog'un Türkiye ziyaretine ilişkin değerlendirmelerde bulunan Çelik, "İsrail Cumhurbaşkanı'nın bu seyahati, bölgedeki gelişmeler, Akdeniz'deki gelişmeler, en son ortaya çıkan Ukrayna'daki gelişmeler bakımından kritik bir sürece işaret ediyor. Bu mesele ayrıntılı bir şekilde konuşulacaktır iki cumhurbaşkanı arasında. İkili ilişkilerimiz açısından verilmiş bir ara var. Bu yeni başlangıcın arkasından hangi adımların hangi eylem planı çerçevesinde atılacağı, ikili ilişkilerdeki diğer adımlar ve büyükelçilik meselesi bu ziyaretler çerçevesinde netleşecek. Ukrayna krizi çıkmadan evvel, bu işgal olmadan evvel dünyadaki siyasi krizin ağırlık noktası Akdeniz'di. Türkiye-İsrail arasında Akdeniz'de yapılabilecek iş birlikleri konusunda kapsamlı bir dosyamız var. Bölgede çeşitli gelişmeler, son derece sıcak gündemler oldu. Suriye ve sıkıntılı coğrafyalarla ilgili bir takım gündemler var. Bunların hepsi ayrıntılı bir şekilde Türkiye-İsrail ajandasının maddelerini teşkil ediyor. Bu ziyaret dönüm noktası olan bir ziyaret olarak gerçekleşecektir" ifadelerini kullandı.

"CHP Sözcüsü başka bir devletin yapıp ettiğinden Türkiye'ye mesaj çıkarmaya kalkmasın"

CHP Sözcüsü'nün enflasyon açıklamasına ilişkin değerlendirmede bulunan Çelik, "Bu toplantı sırasında bütün siyasi partilerin yaptığı açıklamalar bana anında geliyor. 'Yanlış göndermiş olabilirler, kesinlikle bunu söylememiş olması lazım' dedim. 'Emin misiniz?' diye arkadaşlara sordum. Sonra haksızlık yapmayayım diye kendim baktım. O kadar absürt bir açıklama ki, yine de emin olmak istedim. Bir kere de bir CHP Sözcüsü çıksın da başka bir devletin yapıp ettiğinden Türkiye'ye mesaj çıkarmaya kalkmasın. Şu fani hayatımızda bunu göremeyecek miyiz biz. Ne kadar yanlış, ne kadar çirkin bir açıklama. Birazcık bir eleştiriniz varsa zaten söylüyorsunuz, ekonomi ile eleştiriniz varsa söylüyorsunuz. Siyasi konularda, dış politika konularında varsa

söylersiniz. Başka devletlerin yapıp ettiğinden, birinin diğerine uyguladığı ambargodan referans alarak üstelik de insanların acı çektiği bir işgal durumunu bu şekilde ucuz bir polemik konusu yaparak buradan argüman üretmenin siyasi basiretli bir alakası yok. Bu siyasi basiretsizlikle alakalı bir şey. Şu şartların altında ülkemizin gösterdiği duruş ortadayken bu krizin ortasında böyle bir şey olsa olsa provokasyon olur. Üzüldüm, birkaç kere bakma ihtiyacı hissettim bu kadar mı basiretsiz, bu kadar mı provakatif bir yaklaşım olur. Bir devletin başka bir devlete yaptığı bir uygulama üzerinden siz Türkiye'deki siyasi pozisyonunuza mesaj çıkarmaya çalışıyorsunuz. Son derece yanlış" açıklamasında bulundu.

"Bakanlıklar bahsedilen gıda ürünlerinde bir sıkıntı olmadığını açıkça bir şekilde ifade ediyorlar"

Vatandaşlardan gıda maddeleri konusunda bakanlıkların açıklamalarını dikkate almalarını isteyen Çelik, "Bu meseleleri MKV, MKYK toplantılarımızda detaylı olarak gündeme alıyoruz. Sahadan gelen tüm verileri değerlendiriyoruz. Dünyada tedarik zinciri, gıda zinciri ile ilgili ciddi aksamaların olduğu bir dönemdeyiz. En son Ukrayna savaşı ile birlikte petrolden gıda ürünlerine kadar son derece geniş bir yelpazede negatif etkileri görülüyor. Bu konuda sayın cumhurbaşkanımız, genel başkanımız gelen en küçük bir haberi bile en ayrıntılı bir şekilde incelediler. Burada tabii zaman zaman sıkıntılar olabilir ama bu son olayda gördüğümüz gibi Ticaret Bakanlığımız, Hazine ve Maliye Bakanlığımız, Tarım Bakanlığımız net bir açıklama yapıyorlar. Bu tablonun ne olduğunu, bir gıda sıkıntısı olmadığını, bahsedilen gıda ürünlerinde bir sıkıntı olmadığını açıkça bir şekilde ifade ediyorlar. Herhangi bir şekilde bu zincirde müdahale imkanları bakanlıklar tarafından bizzat takip ediliyor. Bu kriz masasının, dünyadaki kriz tablosunun nasıl yönetileceği, nasıl gidebileceği konusunda bakanlıklarımız kapsamlı şekilde çalışma yapıyor. Vatandaşlarımızdan gelen her mesajı hassasiyetle takip ediyoruz. Bu stokçuluk meselesinde, ticaret erbabının kendi ticaretinin doğası gereği bulundurduğu malla stokçuları birbirinden ayırmak lazım. Bunda hassas bir çalışma yürütülüyor. Herhangi bir şekilde ticaret erbabını sıkıntıya sokacak, onlara haksız muamele yapacak girişimlerden uzak duruluyor. Esas olan vatandaşlarımızın korunmasıdır, vatandaşlarımızın bu konuda rahat etmesidir. Bütün bu senaryolar, karşı karşıya olduğumuz tablolar ve önümüze gelecek tablolar hassas şekilde değerlendiriliyor, takip ediliyor. Ortaya çıkan sonuçlar genel başkanımıza arz ediliyor. Sosyal medya kontrolsüz bir alan, orada birçok şeyle karşı karşıya kalabiliyoruz. Vatandaşlarımızdan istihramımız, esas olan vatandaşlarımızın bakanlıklarımızın yaptığı açıklamaları düzenli bir şekilde takip etmeleridir. Pis bir tablonun nasıl yönetildiğini, herhangi bir sıkıntının olup olmadığını biz de kendimiz net bir şekilde ifade ediyoruz. Dünyada yaşanan bir tablo var. Açıklama geldi, stoklarımızda bir sorun yok denildi" değerlendirmesinde bulundu.

Tarımı kadınlar kurtaracak



Ali Ekber YILDIRIM

08 Mart 2022 Salı

Aysun Sökmen, eşi Mehmet ve oğlu Can ile 2000 yılından bu yana hayvancılık yapıyor. Gündönümü adını verdikleri aile çiftliği İstanbul Silivri'de.

İstanbul doğumlu olan Aysun Sökmen'in aile geçmişinde hayvancılık yok. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nden mezun olduktan sonra yaklaşık 10 yıl tekstil sektöründe çalışıyor. Herkes gibi İstanbul'un trafiğinden, gürültüsünden, stresinden şikâyetçi. Ailesine zaman ayıramamanın sıkıntısını yaşıyor.

Tekstil işinde çalışırken İngilizce ve Almanca bilmenin avantajı ile sık seyahat ediyor. Almanya ve Hollanda'ya her gittiğinde gördüğü aile çiftliklerinden çok etkileniyor. Benzer bir çiftlik kurma hayali, eşi Mehmet'in hayali ile birleşince henüz doğmamış çocukları için kırsalda bir yaşam kurmaya karar verirler.

Bir yıl sonra, 2001'de oğulları Can dünyaya gelir. Böylece üçlü ortaklık tamamlanır. Gündönümü çiftliği üç ortaklı olarak yola devam ediyor.

Yapılan görev bölümünde Aysun, geçmişten gelen deneyimiyle pazarlama ve satış işlerini üstleniyor. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi İstanbul Devlet Konservatuvarı'nda Üflemler ve Vurmaları Çalgılar öğretim görevlisi olan Mehmet'in müzik yeteneği, toprak, bitki, üretim sevgisi ve el becerileri üretim sorumlusu olmasını sağlıyor. En büyük sorumluluk ise Can'ın. İçine doğduğu çiftliği, işletmeyi gelecek kuşaklara taşımak.

Doğa ile uyumlu üretim felsefesi

Gündönümü çiftliği, 30 kişilik büyük bir aileden oluşuyor. Sökmen ailesi ve birlikte çalıştığı ekip sadece hayvancılık yapmıyor. Doğa ile uyumlu bir üretim felsefesini de uygulamaya çalışıyor. Çiftlikteki sürüdeki inekler, ırk seçimi, onların yiyeceğinin üretilmesi, doğayla uyumlu bir yaşam felsefesini yansıtıyor.

Gündönümü Çiftliğini farklı kılan özelliklerinden birisi işe başlarken, ilk günden itibaren hayvan refahını, çalışanların refahını, mutluluğunu üst düzeyde tutarak elde

edilen sütün de temiz olmasını sağlamak. Çiftlikteki süt, zoonoz hastalıklardan arilik sertifikası almış ineklerden elde ediliyor.

İneklere GDO (genetiği değiştirilmiş organizma) içeren yemler verilmiyor. GDO'suz besleniyor. Gündönümü çiftliğinde yapılan hayvancılık sıradan değil. Birçok yönüyle örnek alınacak farklı bir yapısı var. Ayrıca, ürettiği sütün işlemeden çiğ olarak pazarlayan, tüketicileri iş modeline entegre eden bir model.

Türkiye'nin tarım kültürünü, zenginliğini yansıtan, üretici-tüketici bütünleşmesini sağlayan bu örnek modeli Aysun Sökmen ile konuştum.

İşini tutkuyla yapan bir kadın

- Hayvancılık kolay iş değil. Sadece İstanbul'un trafiğinden, gürültüsünden kaçmak için yapılacak bir iş hiç değil. Siz bu işi büyük bir tutkuyla yapıyorsunuz. Başlangıçtaki hayallerinizi, hedeflerinizi, yaşadığınız zorlukları anlatabilir misiniz?

- İşimi tutkuyla yapıyor olduğum doğru; yaşamı ve insanları seviyorum. Samimiyet değerim gereği ne yaparsam tutkuyla oluyor. Hayatım boyunca girdiğim ilişkilerimde ve yaptığım işlerde tüm yüreğimi koyarak orada olmayı seçmekteyim. Her şeyinizle giriştiğinizde hem rahat uyuyorsunuz hem de tüm becerilerinizi ortaya koyduğunuzdan sonuçla ilgili keşkeniz olmuyor. Tekstil sanayicisi göçmen bir ailenin 3. nesliyim. Geçmişimizde hayvancılık yapan yok. Başlangıç hayalim; ailemin tekstil sektöründe Uzakdoğu'ya kaptırmakta olduğu işimizi/varlığımızı gelecek nesillere taşımaktı. Tarım ve hayvancılık sektörü ise devletin teşvikler verdiği, özendirdiği; finansal açıdan cazibesi varmış gibi gözükken bir sektördü. Gerçi sonraları bunun 5-10 yılda bir sahnelenen; yatırımcıların sürekli battığı, temel aktörlerin para kazandığı ve ülke tarımının gelişmediği kötü bir oyun olduğunu gördüm.

Tüketiciyi üretime ortak eden model

- Türkiye'de hayvancılık yapan büyük, küçük, orta, on binlerce üretici, işletme var. Siz farklı bir hayvancılık yapıyorsunuz. Hem üretim hem de pazarlama açısından. Bu farkı nasıl yarattınız? Sizi diğerlerinden farklı kılan ana unsurlar nelerdir? Zorlukları ve avantajları nelerdir?

- Ülkemizde, çeşitli ölçeklerde oldukça çok üretici var. Bizim farkımız seçeneksizlikten doğdu sanıyorum. Bizim için şehre geri dönmek seçenekler arasında yoktu, başarmanın yolunu bulmak, yoksa da tasarlamak zorunda hissettik kendimizi. Bitkisel ve hayvansal üretimin canı sermaye değil, zaman... "İdare eder" şeklinde dahi zamanın geçmesine kanaat edebilmeniz lazım. Bir şehirli olarak çok kibirle ve her şeyi kontrol edebilirim kafasıyla geliyorsunuz ne yazık ki. Parasını verir alırım, parasını verir yaptırırım kırsalda işlemiyor. Burada gereken altyapı zamanla oluşturabileceğiniz parametreleri içeriyor.

Mehmet üretime, araştırma-geliştirmeye ağırlık verdi. Ona sermaye bulmam ve zaman kazandırmam gerekiyordu. Ben de tüketiciyi üretimin hikâyesine ortak ettiğim

bir model kurguladım. Bizi diğerlerinden farklı kılan, hata yaptığında bunu dinlemeye ve kabule hazır mütevazı bir yapımız olmasıydı. Eğer bir şikâyeti kabul edebiliyorsanız, kendi kusurlarınızı da kabul edebilen bir yapınız var demektir.

Hayvancılıkta değişmeyen döngü

- Hayvancılık sektörü, üreticileri en çok şikâyet eden, en çok “ağlayan” kesim olarak görülüyor. Sektöre yeni girenler, tamamen bırakanlar, çok farklı bir yapı var. Siz de Türkiye’de yaşıyorsunuz. Siz de benzer sorunlarla karşı karşıyasınız. Ama ben sizin şikâyetçi olduğunuzu pek görmüyorum. Siz sorunları nasıl çözüyorsunuz? Sizin yaptığınız ama diğerlerinin yapmadığı neler var?

- Bu soru için size çok teşekkür ediyorum. Biliyorsunuz ben Tüm Süt, Et ve Damızlık Sığır Yetiştiricileri Derneği’nin (TÜSEDD) kurucu başkanım. Ne yazık ki gerek kadın oluşum (burada kadın oluşumdan bahsetmemin sebebi bir ayrımcılığa maruz kalmam değil, daima sayıca erkek üstün grupların hayvancılıkta STK’ları elinde tutuyor olması) gerekse de ağlayanlara tahammül edemeyişim nedeniyle artık yönetimde görev almayı seçmiyorum. Sanırım ülkemizdeki erkekler çocukken hep ağlayarak annelerinden imtiyaz elde etmişler. Büyüdüklerinde de aynı reçeteyi uygulamak istemekteler. Ah bizim şefkatli analarımız, şu oğlanları ağlatmamayı öğrenmeliler belki de. Haklısınız, ben şikâyetçi değilim; hayat felsefem memnun olmadığım ortamı güzelleştirmeyi ya da oradan ayrılmayı gerektirir. Bir duruma dair şikâyet etmek doğacak çözümleri yok ediyor.

Ülkemizde hayvancılık sorunsalının temelindeki sorun bizi köylülük üzerinden cezalandırıp ezen kapitalist sistem ve buna teşvikleriyle suni yön veren devlet sistemleridir.

2000 yılından beri hep aynı döngüyü üzümlere izliyoruz. Eminim 2000 öncesi de vardı, devam da edecek. Reçete şöyle;

- 1- Cazip teşvik çıkart.
- 2- Sermayesi olanlara yatırım yaptır.
- 3- İnşaat, damızlık, traktör, ekipman ve benzeri işler yapan firmalar kazansın.
- 4- Sürece katılan üreticiler arz talep dengesinde ihracat şansı olmayan, iç piyasada da gelebileceği yeri belli üretime katkı yapsınlar.
- 5- Arz artsın, fiyat düşsün. Düşmüyorsa üretici ithalat ile cezalandırılsın.
- 6- İflaslar başlasın, inekler kesilsin.
- 7- Madde 1’e geri dön ve zinciri tekrarla.

Biz daima tüketicimizin taleplerini duymaya ve ideallerimize uyduğu sürece bunları ekipçe ve daima gerçekleştirmeye çalıştık. Neticede yaşamamıza ya da ölmemize karar verecek gerçek kişi müşterilerimizdir, beklentiler karşısında dönüşmek kurumumuzun kültürü gereğidir.

İnek, süt, doğa ve iklim değişikliği

- İnek, süt, doğa, iklim, beslenme sizin için ne ifade ediyor?

- İnek hassas, şefkatli, sevgi dolu; yediğini bolluk ve berekete çeviren vegan bir kadın. Süt, vücut sıvısı, yağ-protein-şeker ve minerallerin en güzel hali. Doğa, yaşam, tüm canlıların uyum içerisinde yaşadığı yer. İklim, dünyamızın bağışıklık sistemi. Beslenme, aldığımız nefes, içtiğimiz su ve gıdadır. Benliğimizin yüzde 33'ünü belirler nasıl beslendiğimiz. Bizi belirleyen diğer iki faktör de yüzde 33 genetik, yüzde 33 çevre koşullarıdır. Ne yersek oyu. Nasıl beslenirsek o oluruz.

- İklim değişikliğinden korkuyor musunuz? Sevdiklerimi üzmemek, gelecek nesillere yaşadığımdan daha kötü bir ekosistem bırakmaktır hayattaki korkum. Ölmek, iflas etmek, hapse girmek de dahil-iklim değişikliğinden korkmuyorum. Çaresi olduğunu düşünüyorum.

- Geleceğin çiftçileri, çiftlikleri nasıl olacak?

- Büyükler çok büyüyecekler. Küçükler de kendine yeten ya da kooperatif algısıyla çalışan, armağan ekonomisini benimseyen, takas yapan çiftlikler olacaklar. Ben, yin yang'dan (karşılıklı zıtlığın denge içerisinde bulunduğu ve birbirinin içinde olduğunu anlatan felsefe) çok beslenirim; gece olmadan gündüz olamaz.

- Yaptığınız iş çağdaş tarım, çağdaş hayvancılık olarak değerlendirilebilir mi? Siz kendi işinizi nasıl tanımlıyorsunuz?

- Yaptığımız işe onarıcı tarım adı veriliyor. Çağdaş hayvancılık demek mümkün, çünkü çağın gereklerine göre hareket ediyoruz. Bu çağda endüstriyel tarım yapıldığı için harap olmuş topraklar ve yorgun, kendini yenileyemeyen mutsuz bir ekosistem var. Doğa kendini mutsuz edenden kurtulmaya, dengesini kurmaya çalışıyor daima. Ben kendimi doğanın bir parçası olarak hissettiğim, insanlığım nedeniyle daha üstün olduğumu düşünmediğim için doğayla bir hareket etmeye çalışıyorum.

Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nde size Aysun Sökmen'in hikâyesini anlatmak istedim. Okuduklarınız hikâyenin çok küçük bir bölümü. Hikâyenin tamamını SİA Yayınları'ndan çıkan "Yeni Tarım Düzeni/Pandemi-İklim Krizi ve Gıda Egemenliği" kitabımdan okuyabilirsiniz. Başlıkta yazdığım gibi tarımı kadınlar kurtaracak. Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nü kutlayacağımız günler için mücadeleye devam.

Mart enflasyonuna ilişkin ön tahmin neler düşündürdü?



Alaattin AKTAŞ

08 Mart 2022 Salı

Bu köşede dün ayın ilk haftasında yaşananları ve önümüzdeki günlerde yaşanması muhtemel gelişmeleri dikkate alarak mart ayı enflasyonunun çift haneye çıkma olasılığı bulunduğunu yazdım. Yazımda bu öngörümü nelere dayandığımı elimden geldiğince detaylı bir şekilde anlatmaya çalıştım ama bazı konuları öyle anlaşıyor ki iyi ifade edememişim.

Dünkü yazımda mart enflasyonuna gelebilecek tek etki olarak akaryakıt zamlarının oranını verdim. Başka bir oran vermem, hele hele ayın tümüne ilişkin bir oran dile getirmem mümkün olamazdı. Ben dünkü yazıyı pazar günü öğleden sonra kaleme aldım. Düşünsenize, 6 Mart'ta yazılan bir yazıda ayın tümüne ilişkin bir oran nasıl verilebilir ki...

Akaryakıt zamlarının mart enflasyonuna olan etkisini yazarken de bir dizi kayıt düştüm.

En temel olan, akaryakıtta 7 Mart'ta geçerli olan fiyatların ay sonuna kadar değişmeyeceği varsayımıydı. Elbette genel eğilim olarak bu fiyatların sabit kalması beklenmiyordu, yön yukarı doğruydum ama akaryakıtta ne zaman ne oranda zam geleceğini de tabii ki bilemezdim.

Kaldı ki tersi de olabilir ve fiyatlar yönünü aşağı çevirebilirdi de... Savaş sona erer, petrol fiyatları düşer ve kur geriler; akaryakıt fiyatları da düşebilir. Bunlar olmasa bile hükümet vergi konusunda düzenlemelere giderek akaryakıt fiyatlarının artmasının önüne geçebilir. Bütün bunlar ihtimal dahilinde.

Bir de akaryakıt zamları çok yüklü olduğu için 1.07 puanlık etki çok düşük görünüyor, farkındayım. Ama unutmayalım; herhangi bir mal ve hizmete gelen zamdan genel TÜFE artışına olan yansımaya zam oranı kadar o ürünlerin TÜFE içindeki ağırlığı belirler.

08.03.2022

Benzin, motorin ve otogazın TÜFE'deki toplam ağırlığı yaklaşık yüzde 5. Dolayısıyla bu üç kaleme yüzde 50 zam gelse, TÜFE'ye doğrudan yansıma yaklaşık 2.5 puandır.

Bir başka örnek verelim. TÜFE'deki ağırlığı örneğin yüzde 0.1 düzeyinde olan bir ürüne yüzde 1000 zam gelse, bu üründen TÜFE'ye yansıma yalnızca 1 puan olur. Yani hiçbir mal ve hizmete zam gelmese bile bu yüzde 1000'lik artış TÜFE'yi yüzde 1 etkiler. Yüzde 1000 zammın etkisinin 1 puanda kalmasının nedeni, bu ürünün payının çok düşük olmasıdır.

Dolayısıyla zam oranıyla yetinmeyip ağırlığa da bakmak gerekir. Hem zaten TÜİK tüm mal ve hizmetlerin ağırlığına her ay yayımladığı bültende yer veriyor.

Benim akaryakıt için belirttiğim 1.07'lik yansıma tabii ki doğrudan olan etki. Dün de vurguladığım gibi akaryakıt tüm mal ve hizmet fiyatları için en temel girdi ve bu zamdan dolayı klasik ifadeyle iğneden ipliğe her kaleme zam gelmesi kaçınılmaz. Birileri hala "Domates fiyatının mazot fiyatıyla ne ilgisi var" demeye devam etsin, o domatesi Antalya'dan Ankara'ya, İstanbul'a getiren kamyon hala mazot yakıyor!

BU AY TAHMİN SAYISI ARTACAK

Mevcut gidişat akaryakıtta ve belli başlı ürünlere çok sık aralıkla zam geleceğini gösteriyor. Dolayısıyla ben de bu aya ilişkin enflasyon tahminimi daha sık aralıklarla yapmaya çalışacağım.

Ama bu aşamada, özellikle ayın üçte ikisi geride kalmadan yapılacak tahminler, bir anlamda bilgilendirme amaçlı olarak görülmeli.



Abdulkadir Selvi

Erdoğan, Putin'e ne önerdi

8 Mart 2022

Ukrayna savaşının kritik bir aşamasında önemli gelişmelerden biri de Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'le, pazar günü yaptığı görüşmeydi.

Erdoğan görüşmede ateşkesin sağlanmasını istemiş ve **Putin**'e "Hep birlikte barışın yolunu açalım" demişti. Rusya'ya ağır yaptırımların geldiği ve 12 Mart'ta Swift'ten çıkarılacağı dikkate alındığında **Erdoğan-Putin** görüşmesinin perde arkası çok büyük önem arz ediyor. Çünkü Rusya bizim çok önemli bir ticaret ortağı. 3 binden fazla Türk şirketi Rusya'da faaliyet gösteriyor. 5 milyon turisti ağırlıyoruz. Ve iki ülke arasındaki ticaret hacmi hızla büyüyerek 32.5 milyar doları aştı.

En kritik soru ise Rusya'ya yaptırımların Türkiye'yi ne kadar etkileyeceği? Cumhurbaşkanı **Erdoğan**, AK Parti MYK'da **Putin**'le yaptığı görüşmeye ilişkin önemli açıklamalar yapıyor. **Putin**'e, "Biz üç ülke Rusya, Çin ve Türkiye aramızda kendi milli paralarımızla; Ruble ile Yuan'la ve Türk Lirası ile, altınla ticaret yapabiliriz" önerisinde bulunduğunu söylüyor.

Rusya'ya yaptırımlar ağırlaştıkça Türkiye'nin konumu ne olacak orası belli değil. Ama **Erdoğan** bu önerisiyle uluslararası sistemle bağları koparılıp, izole edilen Rusya'ya tarihi şekilde el uzatıyor. Aynı zamanda krizi Türkiye açısından bir fırsata dönüştürmek için hamle yapıyor. Dünyadan izole olan Rusya, Çin'le birlikte Türkiye seçeneğini değerlendirebilir mi? Neden olmasın?

PERSPEKTİF VERİYOR

Erdoğan aynı zamanda Rusya-Ukrayna savaşında Türkiye'nin konumuna ilişkin değerlendirmeler de yapıyor. Savaş patlak verdiğinde **Erdoğan**'la birlikte Afrika'daydık. İlk değerlendirmesi, "Ne Rusya'dan ne Ukrayna'dan vazgeçmeyiz" demişti. Barışın sağlanması için Türkiye'nin aktif olarak çaba göstereceğini ifade etmişti. **Erdoğan**'ın **Putin**'le görüşmesine ilişkin şu sözleri de Türkiye'nin pozisyonunu yansıtmaları açısından önemli.

“**Putin**’e de savaşın yanlış olduğunu, Rusya’nın işgalini doğru bulmadığımızı ama Rusya’nın sınır kaygısını da anladığımızı ifade ettim ama ateşkesi sağlayıp, çözümü bulmamız gerektiğini söyledim” diyor. **Erdoğan** görüşme sırasında dışişleri bakanlarının Antalya’da buluşmasını önerdiğini, **Putin**’in bunu kabul ettiğini ifade ediyor. Dışişleri Bakanı **Mevlüt Çavuşoğlu**, 10 Mart Perşembe günü Antalya’da Rusya Dışişleri Bakanı **Lavrov** ve Ukrayna Dışişleri Bakanı **Kuleba** ile kendisinin de katılımı ile üçlü toplantı yapılacağını açıkladı.

AYÇİÇEĞİ VE BUĞDAY YÜKLÜ GEMİLER

Cumhurbaşkanı **Erdoğan**, **Putin**’le görüşmesinde Azak Denizi’nde çıkmasına müsaade edilmeyen gıda yüklü 30 Türk gemisinin çıkışına izin verilmesini istediğini ifade ediyor. **Erdoğan**, **Putin**’in Türk gemilerinin çıkışına izin verilmesi için talimat vereceğini söylediğini aktarıyor. Türkiye’de ayçiçek yağı krizine, Rusya’nın Azak Denizi’ni kontrol altına alıp gemilerin çıkışına izin vermemesi neden olmuştu. 30 Türk gemisi ayçiçeği ve buğday başta olmak üzere gıda maddelerini taşıyor.

NAZİLERDEN FARKI YOK

Rusya’ya yaptırımların başlamasıyla birlikte ölçü de kaçmaya başladı. Bu iş giderek sanata düşmanlığa dönüştü. Viyana Filarmoni Orkestrası’nın dünyaca ünlü Rus şefi **Valery Gergiev**, **Putin**’le yakın dostluğu gerekçe gösterilerek görevinden alındı. İtalya’da ise Milano-Bicocca Üniversitesi, **Dostoyevski** üzerine verilecek dersi iptal etmişti.

Cumhurbaşkanı **Erdoğan** da Rusya’ya yaptırım adı altında yapılan sanat düşmanlığına tepki gösteriyor. “Sanatla ilgili yaptırımlar doğru değil, bunun Nazilerin yaptığından farkı yok. İşgalle böyle mücadele edilmez” diyor. Tekrar başa dönersek, **Erdoğan**, işgali doğru bulmadığını ifade ediyor. Rusya’nın hassasiyetlerinin dikkate alınmasını istiyor. Aktif tarafsızlık pozisyonunu koruyor ama ekonomik olarak dünyadan izole edilen Rusya’ya Çin’le birlikte ekonomik işbirliği öneriyor. Aktif tarafsız bir ülkenin lideri olarak krizi fırsata çevirmek için hamle yapıyor.

SAVAŞTA AKTİF TARAFSIZLIK POLİTİKASI

1- ABD ve Rusya el ele vererek Ukrayna savaşını başlattı. İngilizlerin de bu savaşta önemli bir katkısının olduğunu unutmamak lazım.

2- Ukrayna Savaşı’nı önlemek için çaba göstermeyen hatta bırakın önlemeyi askeri müdahalede bulunmayacağını deklare edip ufak çatışmaların yaşanmasının normal olduğunu ilan eden **Biden**, düşman kardeşi büsbütün kışkırtıp Ukrayna’ya saldırttı.

3- Rusya toprak savaşı yaparken ABD ekonomi savaşını veriyor. Kaderini NATO ve ABD'ye endeksleyen Ukrayna'nın kaderine ise yemek masasının menüsünde yer almak kaldı.

4- NATO'nun kartondan bir kaplan olduğu, ABD'siz Avrupa'nın bir irade ortaya koyamadığı ortaya çıktı. İki Dünya Savaşı'nın en önemli aktörü olan Avrupa, Ukrayna Savaşı'nda ise Donbass bölgesi kadar adından söz ettiremedi.

PUTİN HEDEFİNE YÜRÜYOR

5- Putin'in 24 saat içinde Kiev'i alması bekleniyordu. Ama bugün 13'üncü gün. Rusya, Kiev'i alamadı. Bu durum Putin'in karizmasının çizilmesine neden oldu. Ama bu sizi çok yanıltmasın. Rusya, adım adım Ukrayna'yı işgal ediyor. Putin, ateşkesin ardından daha güçlü bir şekilde saldırmaya hazırlanıyor.

UKRAYNA'DA ŞEHİR SAVAŞLARI

6- Komedyen diye küçümsenen Zelenski, direnişte halkına liderlik yaparak kahramanlaştı. Ancak bu durum ülkesini işgalden kurtaramadığı gerçeğini değiştiremez. Savaş, Ukrayna'yı yıkıyor. İnsani felaketler yaşanıyor.

7- Ukrayna'nın işgaline engel olmayan ABD ise savaşın uzaması için Ukrayna'ya kontrollü destek veriyor. Tüm amaç savaş ı uzatmak, ekonomik yaptırımlar ve şehir savaşları ile Rusya'yı yıpratmak. Ama bedeli Ukrayna ödüyor.

AVRUPA'NIN 'PEŞAVER'İ

8- Afganistan'dan bir Peşaver bataklığı oluşturup El Kaide başta olmak üzere terör örgütlerinin yetişmesini sağlayan ABD ve Rusya aynı planı Suriye'de de uygulamışlardı. Irak-Suriye hattında Ortadoğu'nun Peşaver'ini yaratanlar şimdi de aynı oyunu Ukrayna'da oynuyor. Yabancı savaşçıların kabulü ile birlikte Ukrayna'da Avrupa'nın Peşaver'i oluşturuluyor.

DENGE POLİTİKASI

9- Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Ne Rusya'dan vazgeçeriz ne Ukrayna'dan" diyerek tarafsızlık politikasının ilk işaretini vermişti. İki ülke ile güçlü ekonomik işbirliğine sahip olan Türkiye, denge ve tarafsız politikasını sürdürmekte kararlı.

AKTİF ARABULUCULUK

10- Türkiye sadece tarafsızlık politikası uygulamıyor. Aynı zamanda aktif arabuluculuk rolü oynuyor. Cumhurbaşkanı Erdoğan bu süreçte hem Putin'le hem Zelenski ile en çok konuşan lider.

11- Cumhurbaşkanı Erdoğan savaşı önleme ve ateşkesi sağlama adına Putin ve Zelenski ile iki kez görüştü. Erdoğan, bu süreçte NATO Genel

08.03.2022

Sekreteri **Stoltenberg**'le, İngiltere Başbakanı **Johnson**'la, Fransa Cumhurbaşkanı **Macron**'la, Azerbaycan Cumhurbaşkanı **Aliyev**'le, Sırbistan Cumhurbaşkanı **Vucic**'le, Litvanya Cumhurbaşkanı **Gitanas**'le, AB Konseyi Başkanı **Michel**'le, Kanada Başbakanı **Trudeau** ile görüştü. NATO toplantısına katıldı.

12- Türkiye'nin aktif arabuluculuğu ilk sonuçlarını vermeye başladı. 10 Aralık'ta Rusya, Ukrayna ve Türkiye dışişleri bakanları Antalya'da üçlü zirve yapacaklar. Bunun bir adım sonrası **Erdoğan, Putin** ve **Zelenski** görüşmesi olur mu?

13- ABD, Rusya tehdidi ile Avrupa'yı tekrar kanatlarının altına çekiyor. Rusya ise arka bahçesini oluşturuyor.

14- Yeni bir dünya kuruluyor. Türkiye orada yerini alıyor. **İsmet Paşa**, ünlü Johnson mektubu üzerine söylemişti ama onu **Erdoğan** gerçekleştiriyor.



Esfender KORKMAZ

Ekonomik bunalımdan nasıl çıkarız?

8 Mart 2022 Salı

Cumhuriyet tarihinin en ağır krizini yaşıyoruz. Önceki krizler ekonomik krizlerdi. Ayrıca her seferinde hükümetler tarafından krizden çıkış için istikrar programı yapılmıştı. Bugünkü kriz daha kapsamlıdır. Zira ekonomik kriz yanında aynı zamanda demokrasi, hukuk, devlet, yönetim ve güven krizi de yaşıyoruz. Buna rağmen maalesef hükümet kriz yok diyor.

5 Mart 2022'de bu köşede, "Çıkış yolu demokrasi'den geçer" başlıklı yazımda demokratik, hukuki ve kurumsal altyapıyı yeniden oluşturmak gereğini yazmıştım. Bu konuda 6 partinin Güçlendirilmiş Parlamenter Sistem'de uzlaşması, bu krizlerden çıkış umudumuzu artırmıştır.

Aslında halk da parlamenter sistem istiyor. Bu konuda yapılmış 15 anket ortalamasına göre 2020 yılında halkın yüzde 41'i başkanlık, yüzde 59'u ise parlamenter sistem istiyordu. 2021 sonunda, halkın yüzde 34'ü başkanlık, yüzde 66'si ise parlamenter sistem istiyor.

Krizden çıkış için alınması gereken ekonomik önlemler, geçmiş istikrar programları gibi kısa ve orta vadeli programlar şeklinde olmayacaktır. Devlet-piyasa dengesinin yeniden kurulması, yapısal sorunların çözülmesi "uzun zaman ve Yapısal Dönüşüm Planı" gerektirir.

1- Yapısal Dönüşüm Planı ve devletin yeniden yapılandırılması:

Devleti yeniden yapılandırmak, liyakat esasına göre laik demokratik devlet hüviyetine dönmesini sağlamak gerekir. Devleti parti devleti olmaktan çıkarmak lazımdır. Yerel yönetimlere Avrupa Birliği standartlarında özerklik verilmelidir.

Merkezî devlet ve mahalli idarelerin, yetki ve sorumluluğu yeniden tarif edilmeli; merkezî devletin yerel yönetimler üstündeki vesayeti kaldırılmalı, yetki çatışması önlenmelidir.

Her ülkede devlette yolsuzlukları önleme yasaları var; ancak siyasi iktidarların ve hükümetlerin niyeti önemlidir. Türkiye yolsuzluklar açısından da uluslararası kurumlar

tarafından sürekli tenkit edilmektedir. Merkezî ve yerel yönetimlerde yolsuzluk ve özellikle kamu hizmetlerinde kalıplaşmış belirli bir komisyon oranı konuşuluyor ise, o ülke ekonomisi dikiş tutmaz. Hiç bir istikrar önlemi fayda vermez. Çünkü böyle ekonomilerde kaynaklar etkinlik kriterlerine göre değil, kişisel veya parti çıkarlarına göre dağıtılacaktır.

Yine geçmiş yolsuzlukların üstüne gitmeyen ülkelerde, yolsuzluk geleneksel hale gelir. Türkiye'de siyasette "Hırsızsa, bizim hırsızımız " sözü adeta deyiş haline gelmiştir.

Kamu kaynakları etkin kullanılmalıdır. Bütçeye yeniden Meclis ve Sayıştay denetimi getirilmelidir. Meclis denetimi dışındaki fonlar ve uygulamalar kaldırılmalı; belediyeler dışında tüm kamu sektörünü kapsayacak, "global bütçe" uygulamasına gidilmelidir.

Kamu-Özel İşbirliği Kanunu tamamıyla kaldırılmalıdır. Bu yolla yapılan yatırımların halka maliyeti hem bugün hem de potansiyel olarak yüksektir. Dolar olarak talep garantisi dünyanın hiçbir ülkesinde ve hiçbir uygulamada yoktur. Bu yolla yapılan, köprü, tünel, yol, hastaneler, cari yatırım değeri ile devletleştirilmelidir. Devletleştirme ödemeleri, bu kapsamda yapılan yatırım gelirleri ile karşılanabilir. Kamu Özel İşbirliği yerine "Yap-İşlet-Devret" yasasına dönülmelidir.

2- Yapısal Dönüşüm Planı ve yapısal sorunlar:

Yapısal sorunların başında piyasa yapısı geliyor. Piyasada rekabetin sağlanması, tekel ve oligopol yapıların önlenmesi, spekülasyon ve manipülasyonun engellenmesi ile mümkün olur.

Telekom gibi devlet tekellerinin, elektrik dağıtımını gibi halkın refahında stratejik öneme sahip hizmetlerin, Et-Balık ve SEKA gibi piyasada fiyatları düzenleyen kurumların özelleştirilmesi, tekelci ve oligopol piyasalar yarattı. Bu kurumların yeniden devletleştirilmesi gerekir.

Piyasada rekabeti artırmak için devlet-piyasa optimum dengesini kurmak gerekir. Sosyal faydası yüksek eğitim ve sağlık hizmetlerinde bütçeden daha fazla yatırım yapılmalıdır. Uluslararası standartlara uymayan, özel sağlık kurumları devletleştirilmelidir.

Reel sektör, finans sektörü arasındaki dengeyi yeniden kurmak ve finans sektörünün reel sektörü temsil edebilmesi için sermaye piyasasının ve bankacılık sektörünün yeniden yapılanması gerekir. Bu kapsamda 4 kamu bankasının siyasi yemlik olarak kullanılmasını önlemek için özelleştirmek gerekir.

Üretimin, ithalata bağımlı bir yapıda olması da, yapısal bir sorundur. Üretimin ithalata bağımlılık oranı yüzde 45'ten yüzde 10'a düşürülmelidir. Bunun için ithal ara malı ve ham madde sektöründe ithal ikamesine dayalı politikalar esas olmalıdır. Bu alanda

08.03.2022

yerli yatırımlara ve üretime yüksek teşvikler verilmelidir. Gerekirse devlet geçici olarak bu sektörde üretim yapmalıdır.

Elbette bu Yapısal Dönüşüm Planı içinde, iktisat ve maliye politikaları, koordineli olarak yer almalıdır.



İbrahim Kahveci

Bu zamlar neden?

Temmuz 2008'de brent petrol 145\$: Benzin litre fiyatı 3,55 lira; mazot litre fiyatı ise 3,38 lira.

Nisan 2011 ise petrol 126\$ iken, benzin 4,16; mazot ise 3,62 lira

Mart 2012'de yine petrol 126\$ ve benzin 4,69; mazot 4,0 lira.

Bu yılın ocak ayında mazotun ham fiyatı 8,50 lira ederken, vergi (%49) ve toptancı-bayi payları ile 13,75 liradan satılıyordu.

Haziran 2014'de ise mazot fiyatı 1,66 lira ederken vergi (%136) ve toptancı-bayi payları ile 4,40 liraya satılıyordu.

Kısacası şu anda vergi oranı çok daha düşük tutuluyor.

İyi ama buna rağmen neden akaryakıt fiyatları can yakıyor?

Ya da sorumuzu şu şekilde soralım: Petrol fiyatları bundan 10 yıl önce de 125 dolar seviyesindeyken ve de mazottan bugün alınan verginin 3 katı vergi alınırken bayi satış fiyatı neden bu derece arttı?

Gece yürürlüğe giren son zamla ve bu gece gelebilecek olan yeni zamla birlikte mazot artık 23,0 liraya yol almış olacak.

Rusya'nın demokrasi ile iktidara gelen otokratik lideri Putin, Ukrayna'yı işgal etmeye çalışıyor. Bütün dünya ise bu eli kanlı lidere karşı önlem almak istiyor. BM'de oylamada sadece 5 ülke işgali kınamaya 'hayır' dedi. Bunlar Eritre, Suriye, Kuzey Kore, Rusya ve Belarus'tu.

08.03.2022

Dünya birleşerek Putin'e karşı önlem almak istiyor. Bu konuda özellikle ekonomik yaptırımlara bel bağlanmış durumda. Ve yansıması ise petrol fiyatlarının (ve de doğalgaz) yükselişi yönünde.

Aralık 2021'de 73-75 dolar olan petrol Putin'in işgal planını devreye almasından az önce ise 90 dolar seviyelerinden işlem görüyordu. Petrol fiyatının 2021 başlarında 55 dolar seviyelerinde olduğunu da hatırlatalım.

Dün ise 129 dolara kadar yükseliş oldu.

Aşağıda bir grafik var: Petrol fiyatı ile mazot satış fiyatının seyrini görüyorsunuz. (petrol fiyatı 10'a bölünmüş şekilde veriliyor.)

Bu grafikte dikkat ederseniz Kasım 2021'den Aralık 2021'e petrol fiyatı düşüş gösteriyor. Nitekim o tarihlerde petrol 85 dolardan 20 aralık günü 72 dolara kadar geriliyor. Ama aynı tarihlerde mazot fiyatı 8,20 liradan 11,50 liraya yükseliyor.

Petrol fiyatı düşerken mazot fiyatı neden mi artıyor? Elbette "Faiz sebep-enflasyon sonuç" teorimizden...

Yani aslında 2016 yılından beri ülkemizde yaşadığımız temel pahalılık sebebi de bu. Demokrasiden uzaklaşma, ben bildiğimi yaparım anlayışı vs vs ile bugünlere geldik. İktisat bilimini bile terse yatırdığımız için de bugün bu faturayı ödüyoruz.

Grafikte net olarak görülüyor. Eylül'den bu yana kur artışı olmasaydı mazot fiyatı bugün 12,0 lira civarında olacaktı. Eğer mazota 21 lira ödüyorsak anlayın ki bunun yarısı kurdan dolayı.

İyi ama kur niye arttı?

Hadi Petrolü Putin artırdı da kuru kim artırdı?

İşte onu da biz artırdık. Yani kendimiz ettik kendimiz bulduk.

1 Putin 1 de biz bugün bu pahalılığı yaratmış olduk.

Faiz sebep-enflasyon sonuç diyerek bugünlere geldik. Pahalılığın yarısı bizden yarısı Putin'den.

Bilesiniz.

